Eduskunnan virkamiesyhdistys ry

pj Teija Miller

Eduskunnan ammattiosasto ry

pj Ilkka Talvitie

7.6.2018

LAUSUNTO

K 13/2018 vp

K 14/2017 vp

Eduskunnan kanslian toimintakertomus 2017

Eduskunnan virkamiesyhdistys ry ja Eduskunnan ammattiosasto ry haluavat kiinnittää tarkastusvaliokunnan huomiota seuraaviin seikkoihin:

Yleistä. Toimintakertomuksesta välittyy paljon oikeansuuntaista kehitystä; yhdymme käsitykseen siitä, että monet kehittämishankkeet ovat olleet hyödyllisiä ja niillä on saavutettu myös sellaisia tavoitteita, joita on vaikea mitata numeerisesti tai joiden vaikutukset näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä. Samalla kiinnitämme huomiota siihen, että yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa on vielä paljon kehittämismahdollisuuksia.

Kertomuksen mukaan tavoitteena on, että tärkeimmät kansliaa koskevat päätökset tehdään aina vasta sidosryhmien (eduskuntaryhmät, henkilöstö, muut sidosryhmät) kuulemisen jälkeen ja tällä tavoin edistetään avoimuutta asioiden valmisteluvaiheessa ja toteutetaan tavoite eduskunnan kanslian proaktiivisesta kehittämisestä. Henkilöstön kuuleminen toteutuu yleensä tuomalla asia joko yhteistoimintaneuvottelukuntaan tai kanslian johtoryhmään ennen asioiden päätöksentekoa. Henkilöstön on kuitenkin varsin vaikeaa enää tässä vaiheessa päästä aidosti vaikuttamaan asiaan. Henkilöstö toivoisikin, että valmisteilla olevista asioista tiedotettaisiin avoimesti ja henkilöstö pääsisi mukaan asioiden valmisteluun oikea-aikaisesti siten, että aito vaikuttaminen ja kanslian proaktiivinen kehittäminen voisi toteutua myös käytännössä.

Se, mikä kertomuksesta ei tule erityisen hyvin esille on usein eteen tuleva ongelma: olemme istuntokaudesta toiseen valmistautumattomia töiden ruuhkautumisen edessä huolimatta siitä, että ruuhkautuminen on yleensä ennakoitavissa ja sen syntymekanismikin on tiedossa.

Ratkaisuksi usein tarjottu toimintayksiköiden sisäinen ja niiden välinen töiden jakaminen kuormituksen tasaamiseksi on ongelmallinen kahdella tapaa:

1. eduskuntatyölle on tyypillistä toimintayksiköiden ruuhkahuippujen osuminen samoihin ajanjaksoihin. Sellaiset henkilöt, jotka voisivat osaamisensa puolesta olla käytettävissä sijaistuksiin, ovat samanaikaisesti yhtä kiireisiä.
2. Vaikka eduskunnan työtä on teknis-prosessuaalisesti pyritty yhdenmukaistamaan, on yhä yksiköitä, kuten valiokuntasihteeristö, joissa tarvitaan sektorikohtaista perehtymistä, mikä vaikeuttaa asiantuntevan lisätyövoiman nopeaa hankkimista kiiretilanteissa.

Varahenkilöjärjestelyjä pohdittaessa tulisikin selvittää myös mahdollisuudet hyödyntää valtioneuvoston resursseja. Tämä edellyttäisi pitkäjänteistä ja suunnitelmallista perehdyttämis- ja henkilökiertomekanismia, joka saataisiin vakiinnutettua.

Henkilöstöjärjestöt puoltavat toimenpiteitä, joilla lisätään henkilöstön liikkuvuutta sekä eduskunnan sisäisesti että valtioneuvoston ja muiden yhteistyöorganisaatioiden kanssa. Katsomme, että henkilöstön osaamisen laajentaminen on omiaan parantamaan organisaation valmiuksia kohdata poikkeustilanteita, ja pidämme perusteltuna, että siihen osoitetaan myös resursseja.

Palkitsemisjärjestelmä ja kannustimet kehittymiseen. Henkilöstöjärjestöt katsovat, että nykyisellään palkitsemisjärjestelmässä on hyvin vähän tosiasiallisia kannustuselementtejä. Suoritusarviointiin perustuva palkkauskehitys on ollut jo vuosien ajan pysähtyneenä, yhtäältä siihen osoitetun määrärahan rajallisuuden mutta toisaalta myös taulukon joustamattomuuden vuoksi. Palkitsemisjärjestelmä ei myöskään huomioi työn määrää, mikä kuitenkin on merkittävä työtehtävän sisältöä määrittävä tekijä.

Kehittämiskohteita. Henkilöstöjärjestöt kiinnittävät huomiota toiminnan kehittämisessä siihen, että kansliassa tulisi hyödyntää täysimääräisesti teknisen kehityksen suomia mahdollisuuksia työn tekemiseksi joustavammaksi. Tällä hetkellä siltäkin osin kuin valmiudet esimerkiksi etätyöhön ovat olemassa, etätyön tekeminen on erilaisin rajauksin tehty työntekijälle vähemmän houkuttelevaksi. Tämä on valitettavaa, koska etätyön on todettu edistävän työhyvinvointia ja se olisi myös ympäristöteko.

Kokoavia huomioita. Lainvalmistelun puutteet ja liian kireät aikataulut heijastuvat eduskunnan virkamiesten työhön kertautuneina. Valtioneuvostossa elää sitkeästi käsitys, että eduskunnassa olisi erillinen laintarkastusyksikkö, joka hoitaisi säädösten teknisen oikeellisuuden varmistamisen. Istuntoasiainneuvosten työnkuvaan kuuluu eduskunnan vastausten ja kirjelmien lakitekninen tarkastaminen, johon liittyen he tarkistavat hallituksen esitysten säädösosioita mahdollisuuksien mukaan myös etupainotteisesti, jotta ilmi tulleet lakitekniset korjaustarpeet pystyttäisiin huomioimaan jo valiokuntavaiheessa. Olennaista olisi, että hallituksen esitykset valmisteltaisiin valtioneuvostossa myös lakiteknisesti huolella ja ehdittäisiin tarkistaa oikeusministeriön laintarkastusyksikössä ennen niiden antamista eduskunnalle. Myös eduskunnan vastausten ja kirjelmien lakitekniseen tarkastamiseen liittyvän etupainotteisen säädösten tarkastamisen vahvempi resursointi vapauttaisi valiokuntaneuvosten työpanosta ehdotetun lainsäädännön oikeudelliseen ja sisällölliseen arviointiin ja voisi nopeuttaa mietintöjen valmistumista. Henkilöstöjärjestöt pitävät tärkeänä, että eduskunta päättää eduskuntatyöhön liittyvistä aikatauluista itsenäisesti eduskuntatyön asianmukaisen toteuttamisen vaatimalla tavalla ja vaikuttaa aktiivisesti myös lainvalmistelun ja valtioneuvoston esittelijöiden koulutuksen kehittämiseen.

On tärkeä, että eduskunta on jatkossakin houkutteleva työpaikka parhaille osaajille kaikkien työtehtävien osalta. Työskentelyolosuhteita ja palvelussuhteen joustomekanismeja tulee kehittää ottaen huomioon erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten tarpeet. Henkilöstön ikärakenne indikoi suuntausta, jossa yhä useampien henkilöstön jäsenten huolenpitovastuu yksityiselämässä ulottuu omien lasten lisäksi myös ikääntyviin vanhempiin, mikä tulisi huomioida myös erilaisia joustomekanismeja pohdittaessa.